

EN SADEL SKAL PASSE

Muskelskader, haltheder, gaffelbåndsbetændelser og heste, der taber sko igen og igen. Mange skader hos hesten opstår på grund af brug af forkerte sadler eller forkert tilpassede sadler. Mange skader kan **undgås** ved at vælge den rigtige sadel og sørge for, at tilpasningen er i orden.

AF LONE NYHUUS · FOTO ALLHORSE

– Dårlig sadel, fører til dårlig ridning, fører til dårlig hest! Så kort kan det siges. Og så kort siger hun det, Kiwa Riis-Olesen.

Når hesteejere kommer til hende med en dårligt fungerende hest skyldes problemerne ofte dårlige sadler eller dårlig sadeltilpasning. I mange tilfælde kan problemet afhjælpes umiddelbart ved at skifte sadlen eller sørge for korrekt tilpasning. Andre gange skal der behandling til. Behandlingsperioden kan spænde over alt fra 14 dage til et år helt med træningspause og dyre behandlinger. Så lang tid kan der gå, før hesten atter kan rides.

Der er derfor god grund til at kigge sig grundigt om, før man lægger sadlen på hesten, spænder gjorden, og rider ud i skov og mark eller ind på ridebanen. I denne forberedende fase er sadeltilpasseren en vigtig samarbejdspartner. På dansk grund er én af de mest erfarne Olof Ingdam-Lindgren:

- Når jeg overværer konkurrencer eller kommer kørende på en vej, kan jeg på lang afstand se, om en sadel er i balance.

RIDEPROBLEMER

Den egentlige sadeltilpasning foregår i stalden og i ridehuset. Den sker, når hesten skal have

ny sadel, eller når rytteren, ekipagens træner – eller dyrlægen – oplever, at der er problemer med ridningen. Og får en mistanke om, at disse kan hænge sammen med sadlen.

- Måske går hesten ikke længere så godt. Den kan være skæv, eller have svært ved at gå sidelæns. Måske er den også uren i hjørnerne. Rytteren korrigerer med tøjlerne, bruger ben, pisk og hjælpetøjler. Men lige meget hjælper det. Præstationsnedsættelsen er i gang og haltheden kan snart følge.

Hvis en sadel for eksempel trykker på venstre skulder, så kommer der lidt mere vægt på højre forben. Sådan en gentagen negativ påvirkning giver slid, forklarer Kiwa Riis-Olesen.

FORSKELLIGE SADLER

Ligesom en hest ikke bare er en hest, og ligesom man skal være meget nøje med, om man nu passer til den hest, man har forelsket sig i – om man nu er for tung eller for stor eller for lille – er en sadel ikke bare en sadel. Dels er der forskellige typer. Blandt andet den bomløse med puder, der forsøger at trække vægten væk fra rygsojlen, men hvor rytterens vægt koncentrerer på et meget lille område af ryggen.

– De skal udelukkende bruges i korte perioder for eksempel i forbindelse med skader

opstået som følge af brug af forkert sadel. Selvom sadlen er bomløs, skal den passe til hesten og rytteren. Og bomløse sadler må slet ikke bruges af tunge ryttere, fastslår Olof Ingdam-Lindgren.

Derudover er der et væld af traditionelle sadler: dressur, kombinerede og spring samt mange forskellige slags i relation til de forskellige discipliner. Sadlerne har forskellige bomme og er i forskellige kvaliteter. Her må man vælge det, der passer til hestens race, type og til rytterens anatomi – samt pengepung.

– Før i tiden brugte vi ridehestene anderledes end i dag, hvor vi rider meget intensivt. Der var ikke så mange forskellige hesteracer i Danmark, siger Olof Ingdam-Lindgren, mens han nikker hen imod tinkeren, der står og venter på staldgangen.

– Sådan en rund hest skal jo ikke have samme sadel som denne 4-årige varmbloodsvallak.

Sadlen skal også passe rytteren, og derfor skal også sadlen være korrekt for rytteren. Det kan godt være, at hun passer en str. 38, men hvis hun er svajrygget, så skubber hun numsen længere tilbage i sadlen. Og har brug for at sidde i en 17½" sadel. Ikke en 17", som man ellers ville anbefale til en rytter af den størrelse, siger Olof Ingdam-Lindgren, som ofte opfordrer rytteren til at søge hjælp til

BOMVIDDEN skal passe. Den måles ca. 2 cm. bag skulderen. På den måde har hesten mulighed for at bevæge forbenene frit.

BALANCE. Denne sadel er ikke i balance. Den ligger for lavt bagtil, og der kommer for meget vægt bagerst på hestens ryg. Når du sætter dig ned, løfter sadlen fortil og glider frem. Den kommer ud og trykker på skuldermuskulaturen.

KAMMER. Tidligere var sadlerne ofte med meget smalt kammer. Det klemmer sammen om ryggradens ligamenter og når hesten går på volte, kommer rytteren til at sidde med vægten direkte på rygsojlen.

SÅDAN GJORDE VI

Sammen med sadelekspert Olof Ingdam-Lindgren og dyrlæge Kiwa Riis-Olesen stillede vi os på stald-gangen i Dyrlægegaarden. Olof Ingdam-Lindgren havde en række af sine bedste og værste sadler med, og med udgangspunkt i dem gennemgik vi de skader, der kan opstå ved forkert opsadling.

korrektion af holdning og brug af ryggenes muskulatur. For hestens skævheder og følgeskader kan også komme fra rytterens egne skævheder.

HYPPIG TILPASNING

Når man har fundet den rigtige sadel, den sadel, der ligger godt på netop denne hest og som netop denne rytter sidder godt i, går det næste arbejde i gang: Tilpasningen. Puderne, der strækker sig i hele sadlens længde på begge sider af sadlens kammer er oftest stoppet med uld eller syntetisk uld. Et levende og dynamisk materiale, som følger hestens muskler. Mindst en gang om året bør du have sadeltilpasseren ud for at se, om bomvidden stadig passer hesten eller om sadlen skal stoppes om, løftes lidt foran eller bagtil, om sadlen er blevet skæv, og om den er blevet ujævn i stopningen.

De spanske og portugisiske sadler, som har gjort sit indtog i landet sammen med de spanske heste og den klassiske ridning, kan dog ikke tilpasses i samme udstrækning.

- Mange kan ikke kan omstoppes. Men hvis de ligger godt, og hvis de eller er lavet til racen, så er sandsynligheden for, at de passer stor, siger Olof Ingdam-Lindgren, der fortæller, at det samme gælder western-sadler.

REGULÆR DYRLÆGE-UNDERSØGELSE

Hvis rytteren, træneren, sadeltilpasseren eller dyrlægen har en mistanke om, at hestens rideproblemer eller muskelskader, haltheder eller kompensationskader skyldes forkert eller forkert tilpasset sadel skal hesten ud af træning og til en regulær dyrlægeundersøgelse.

BLÅ BOG

KIWA RIIS-OLESEN, dyrlæge og tidligere formand for hestesektionen i Den Danske Dyrlægeforening. Dimitterede fra KVL (Den Kongelige Veterinære Landbohøjskole) i 1985 herefter har hun været i to Nordsjællandske praksis, før hun i 1991 grundlagde Dyrlægegaarden i Hillerød.

OLOF INGDRAM-LINDGREN

håndterer flere end 1500 sadler-hesteryttere om året. Har næsten 20 års erfaring med tilpasning sadler. Uddannet hos ledende sadelproducenter, og samarbejder med hestepraktiserende dyrlæger, kiropraktorer i Danmark og i udlandet. Sagkyndig for Forbrugestyrelsen.

Kiwa Riis-Olesen fortæller:

– Vi undersøger den i stilstand og bevægelse. Hvor har hesten ondt? Hvor meget har den ondt?

Ser hvordan den bevæger sig i skridt og trav og galop på både hårdt og blødt underlag. Vi undersøger også dens reflekser, og måske er det nødvendigt at lokalbedøve den for at lokalisere, hvor smerten stammer fra. Røntgen og scanning er også en metode, vi anvender, for at kunne stille en diagnose og derefter lægge et behandlingsforløb. Det kan være medicin, træningsfrihed og genoptræning. Eventuelt med en dyrlægeuddannet kiropraktor indover.

Hun kan gøre noget ved den nedsatte bevægelighed i ryg, bækken, nakke og ben. Hun kan afhjælpe de stivheder, som den forkerte sadel har givet hesten, siger Kiwa Riis-Olesen, før hun slutter:

– I dette forløb kommer sadeltilpasseren ind.

Sammen med rytteren finder vi ud af, hvilken sadel, der skal til, eller hvordan den sadel hesten har, kan tilpasses. Indtil videre. For hesten kommer til at ændre sig igen – og igen.

GJORDEN skal spændes ca en håndsbredde bag hestens albue. Og gjordspænderne må ikke genere hestens albuer.

SÅ KORT er stykket, du har at lægge en sadel på.

PLACERING. Hertil og ikke længere. Hvis sadlen kommer længere tilbage, vil den genere lændehvirvlernes tværtappe.

HVORDAN PASSER SADLEN

TIL DEN UNGE HEST

Unge heste ændrer sig meget i deres første træningsår. Mange er lidt hvalpede, så bliver de oftest lidt slanke, og derefter begynder de at sætte muskler. Det kræver, at sadlen tilpasses hyppigt. Ca. hver tredje måned skal du have sadeltilpasseren ud og tjekke sadlen, når din unge hest er i tiltrindning. Måske passer sadlen nu. Men det er ikke sikkert den passer, når overskudsfedtet er faldet af.

I BREDDEN

Både hvis bommen er for smal eller for bred, kan hesten få ondt i musklerne. Måling af hestens bomvidde sker derfor, der hvor sadlen skal ligge: ca. 2 fingre bag skuldrene. Når hesten tager benet frem, kommer skulderen tilbage. Den bevægelse må sadlen ikke forhindre. Du kan ikke oversætte den bomvidde, som din hest bruger fra et sadelmærke til et andet. En Passier-bom str. 30" er for eksempel ikke det samme som en Stübben-bom str. 30".

Hvis bommen er for smal, så kommer der for meget tryk på siderne af manken. Hesten bliver øm, når man lægger sadlen på, går uroligt med hovedet, og korter skridtene af, fordi sadlen glider frem. Hesten mister smidighed og skridtlængde.

Hvis sadlens bom er for bred kan den ramme lansemærket og den kan også glide for langt frem på toppen af skuldrene. Det giver trykninger i trapezmuskulaturen og låser hesten i dens bevægelser. Hesten kan begynde at gå for småt og kan måske begynde at tabe sko igen og igen. Ved den nedsatte bevægelighed kan for eksempel gaffelbåndsskader opstå.

I LÆNGDEN

Sadlen skal slutte, der hvor brystkassen slutter. Den moderne avl har arbejdet hen imod,

at hestens skuldre er kommet længere tilbage. På den måde har vi fået vi heste, der har lettere ved at lave den "meget eftertragtede" "extensive trot", "stritten med forbenene". Men sådan en skulder giver mindre plads på ryggen – til at lægge sadlen på.

Hvis sadlen kommer for langt tilbage, kan den komme til at ligge på lændehvirvlernes tværtappe. Det vil klemme musklerne mellem sadlen og tværtappe. Det vil give trykninger, og hesten vil blive urolig, når du stiger op og når du rider. Under rytter vil den få en tendens til at svaje ryggen og gå med kortere skridt. Det gør også ondt for den at komme op og svæve, så for at undgå at komme ud i ryggens yderpositioner, stiver den sig i ryggen.

I GJORDLEJET

Gjorden skal lægge en håndsbredde bag albuen og gjordspænderne må ikke ligge lige ud for albuen. Man ser ofte, at gjorden på islandske heste spændes for langt tilbage på brystbenet. Selvom hesten har sadel på, og selvom gjorden er spændt skal den stadig kunne trække vejret. Hvis sadlen ligger som den skal, så behøver man ikke at gjorde så hårdt.

I BALANCEN

Når hesten har et højt mankeparti skal der være plads til to fingre mellem sadlen og manken. Hvis hesten er helt uden mankeparti, må der gerne være plads til en hel hånd.

Bagerst på sadlen, skal der være plads til to fingre, før sadlen når ned til selve ryggen. Uden rytter skal sadlen ligge med mest vægt for og bag. Først når rytteren kommer på, bærer sadlen hele vejen henover ryggen - i hele længden og bredden. De store puder fordeler vægten over så stort et område som muligt. Så bliver der ingen trykpunkter.

DENNE SADEL, passer til netop denne hest. Når rytteren sidder i sadlen, skal sadlen bære jævnt i hele sin længde.

GOD BREDDEN i kammeret.

NØGLEORD. Kiwa Riis-Olesen viser, hvor ridestøvlerne slutter: 10 cm. oppe på sadlen. Det er som det skal være.

www.danbolig.dk
www.boligsiden.dk

DanBolig
SAMARBEJDER MED NORDEA

FORSTAND PÅ BOLIGMARKEDET

SE MERE OM EJENDOMMENE PÅ WWW.DANBOLIG.DK

HØNG Vænget

NYHED

SAG: 115GØ8003

KNT./UDB. 3.500.000/175.000 Bolig m².....166 Byggear.....2007
BRT./NT. 22.661/17.248 Stuer/Vær.....2/4 Grund m².....6.675
Etager.....2 Udhus m²..... 87

INDFLYTNINGSKLAR OG SKØN EJENDOM KOM & KIG

VILLA På denne stor-parcel er der bygget den dejligste villa, carport og stald. Boligen indeh: Entree m/ trappe til 1. sal, stort køkken/årum m/ udgang til terrasse & franske døre til hyggelig stue, hvorfra der ligeledes er udgang til terrasse, bryggers samt badevæ. m/ håndvask i bordarrangement, hjørnekø, bruseniche & skabe. Gulvvarme overalt i stueetagen. 1. sal indeh: 3 børnevæ. , sovevæ. m/ fransk altan samt badevæ. m/ håndvask i bordarrangement, bruseniche & skabe. Stald og carport er på i alt 87 kvm. Heraf er de 36 kvm carport og de 51 kvm stalden, som er indrettet m/ 3 bokse. Haven er anlagt m/ fliseterrasser foran og bag huset, ligesom jorden bag villaen er udlagt som hestefold, og der er plads til at lave endnu en fold. Det er en dejlig ejendom m/ plads til et par heste, og ellers kan stalden bruges som et godt værksted/hobbyrum.

SLAGELSE Sorterup Kirkevej

SAG: 009SL7051

KNT./UDB. 4.395.000/220.000 Bolig m².....211 Byggear1987/1994
BRT./NT. 27.515/21.475 Stuer/Vær.....2/4 Grund m².....28.854
Etager.....2 Udhus m²..... 81

LANDEJENDOM M/ CA. 5 TDR. LAND

VILLA Skøn & velholdt ejendom, hvor bygningerne ligger som 3 selvstændige enheder omkring smuk gårdsplads. Stuehuset er lekkert & indbydende og m/ mulighed for etablering af flere væ. , end der i forvejen er. Indeh.: Entree m/ trappe til 1. sal, badevæ., delvist åbent køkken, hyggelig stue m/ udgang til terrasse, stor spisevæ samt funktionelt bryggers. Gulvvarme overalt i stueetagen. 1. sal indeh: Stort sovevæ., toilet, 2 børnevæ. og kontor. Udhusbygningen fra 1998 er på 81 kvm & er indrettet m/ stort værksted/hyrum samt stald m/ 2 bokse. Fra stalden er der trappe til udnyttet lofsrum, som ved indretning kan blive ca. 53 kvm. Den 3. bygning er en dobbelt carport fra 1997 m/ plads til opbevaring. Haven er vidunderlig m/ smukke træer som randbeplantning. Dette er en pragtfuld, indflytningsklar ejendom m/ mange muligheder - bør ses!

FUGLEBJERG Korsørvej

SAG: 009SL6203

KNT./UDB. 5.475.000/275.000 Bolig m².....105 Byggear.....1905
BRT./NT. 38.371/28.806 Stuer/Vær.....1/3 Grund m².....54.322
Etager.....2 Udhus m²..... 62

VELHOLDT RIDECENTER

LANDBRUG Kan du undervise, kan du tage heste i ridning, kan du gøre heste klar til læring m.m. og er du interesseret i at overtage en flok tilfædtes pensionære, så har du her muligheden for at gøre en god forretning. Her kan etableres flere bokse, eller hvis ejendommen bare skal bruges til én selv, så kan bokse nedlægges. Det er også muligt at etablere en losdriftstald. Det er kun fantasien, der sætter grænser. Her på dette sted fremtræder alt i meget indbydende og ordentlig stand. Stuehus såvel som stalde, ridehus og andre tilhørende bygninger, som er nødvendige for at drive et godt ridecenter, er gode og velholdte. Dertil kommer, at bygningssmassen ligger i god harmoni. Sælger yder tilskud til udvidelse af bolig m2.

SILKEBORG Linåvej

SAG: 115GØ70116

KNT./UDB. 8.850.000/445.000 Bolig m².....616 Byggear..... 1900
BRT./NT. 58.329/43.530 Stuer/Vær.....3/8 Grund m².....218.140
Etager.....2 Garage m²..... 110

"GODTHÅB" - FANTASTISK EJENDOM MED 40 TDR. LAND

LANDBRUG Velholdt & dejlig ejendom m/ skøn beliggenhed i det smukke landskab ved Silkeborg. Udover det separat beligg. stuehus findes i længen 2 godkendte boliger, som er udlejede. I samme bygning findes kontorer (erhvervsareal). Stuehuset indeh.: Hall m/ trappe til 1. sal, badevæ., gæstetoilet, delvist åbent køkken samt stue m/ udgang til terrasse, som har skøn udsigt over have, folde & egen skov. 1. sal indeh.: 2 børnevæ. & stort sovevæ. m/ balkon. Den 3. længe indeh.: Gildestue, køkken, grovkøkken & depotrum. Den 4. længe indeh.: Sadelrum, toilet, fyrrum (energify) & dobbelt garage. På ejd. findes også sommerhus, der ligger skønt op mod skoven (udlejes). Som sidste bygning en hal på 325 kvm. Jorden er udlagt m/ skov (pyntegrønt), bane & store folde. Indtægter på ejd. er ikke medtaget i nærværende beregninger.

Stillinge Strand
Drosselbjergvej 104
RING: 58 52 55 59

Slagelse
Smedegade 6
RING: 58 50 54 59

Gørlev
Algade 25
RING: 58 86 54 59

DanBolig v /Ramkær & Wegener ApS

MAIL: SLAGELSE@DANBOLIG.DK